

УДК 528.9

КАРТОГРАФІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТА ФАБРИЧНИХ КУЛЬТУР

Д. А. Новак

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, група ГЕО-41,
навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою
Науковий керівник – к.т.н., доцент С. М. Остапчук

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Виконано аналіз статистичних даних щодо вирощування сільськогосподарських та фабричних культур в Україні. На цій підставі наведено серію авторських оригіналів тематичних карт у розрізі адміністративно-територіальних утворень.

Ключові слова: вирощування сільськогосподарських та фабричних культур, тематичні карти.

The analysis of statistical data on the cultivation of agricultural and industrial crops in Ukraine was carried out. On this basis, a series of author's original thematic maps in the section of administrative-territorial formations is given.

Keywords: cultivation of agricultural and industrial crops, thematic maps.

Сільське господарство – одна з найбільш важливих галузей господарського комплексу України, яка відіграє значиму роль у зміцненні економіки нашої держави, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язанні різноманітних соціально-економічних проблем. Проте незаперечним є й той факт, що рівень розвитку його продуктивних сил помітно відстає від народногосподарських проблем. В країні ще недостатньо виробляються зернові культури, цукрові буряки, картопля, овочі, ягоди та інші види продукції. Тому проблема прискореного розвитку сільськогосподарського виробництва і стабільного нарощування обсягів його продукції набуває особливо важливого значення [1].

Вирішення різноманітних питань, пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом продукції, у своїх працях розглядали О. Ф. Ковалишин, І. О. Новаковська, А. М. Третяк, В. М. Третяк та ін. [2; 3]. Проаналізувавши публікації, можна зробити висновок, що проблеми збалансованого вирощування сільськогосподарських культур досі залишаються відкритими.

Метою даної роботи є картографічне моделювання вирощування сільськогосподарських та фабричних культур у розрізі адміністративно-територіальних утворень України. Даний підхід виглядає цілком обґрунтованим, оскільки кращої моделі подання будь-якої тематичної інформації стосовно територій на сьогодні просто немає, а такий підхід дозволяє глибше аналізувати ситуацію і, як наслідок, ухвалювати правильні та виважені рішення [4].

На основі вихідних статистичних даних [5] нами було проаналізовано обсяги вирощування сільськогосподарських та фабричних культур станом на 2021 р. (дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони операції об'єднаних сил).

Для більш повноцінної розробки авторських оригіналів карт нами було проаналізовано доступні для використання інші карти подібної тематики, виконано картографічну

генералізацію вихідних матеріалів, визначено найбільш доцільні способи картографічного зображення та обрано програмний продукт для укладання.

Результатом виконаної роботи стала створена у програмі ArcGIS серія тематичних карт: «Вирощування зернових та зернобобових культур» (рис. 1), «Вирощування цукрового буряку» (рис. 2), «Вирощування соняшнику» (рис. 3), «Вирощування картоплі» (рис. 4), «Вирощування овочів» (рис. 5), «Вирощування фруктів та ягід» (рис. 6), «Вирощування винограду» (рис. 7).

Рис. 1. Вирощування зернових та зернобобових культур

Рис. 2. Вирощування цукрового буряку

Рис. 3. Вирощування соняшнику

Рис. 4. Вирощування картоплі

Рис. 5. Вирощування овочів

Рис. 6. Вирощування фруктів та ягід

Рис. 7. Вирощування винограду

Усі тематичні карти розроблено у масштабі 1:3 000 000, але на зазначених рисунках у зв'язку із обмеженими поліграфічними можливостями їх подано у зменшеному вигляді.

У якості загальногеографічних елементів для всіх тематичних карт були вибрані межі адміністративно-територіальних утворень, їх центри, основні річки, державний кордон. Для їх зображення використано способи лінійних знаків та значків.

Для тематичного відображення обсягів вирощування сільськогосподарських та фабричних культур був обраний спосіб картограм. Цей спосіб дає можливість обирати широку палітру кольорів та вказати діапазон розбиття даних. Для створення карт нами були обрані подібні кольори таким чином, щоб вони нагадували забарвлення відповідних культур, а за їх насиченістю можна було візуально розрізнити в якій інтервал попадає та чи інша область.

Отож, найбільший валовий збір зернових і зернобобових культур по Україні у 2021 році спостерігається у Вінницькій області – 6535 тис. т, найменший у Закарпатській – 363 тис. т. Найбільший валовий збір буряку цукрового фабричного зафіксовано у Вінницькій області – 2307 тис. т, найменший у Донецькій – 11 тис. т. Найбільший валовий збір соняшнику спостерігається уже у Кіровоградській області – 1596 тис. т, а найменший у Закарпатській – 7 тис. т. А от найбільший валовий збір картоплі відмічається у Житомирській області – 1879 тис. т, найменший у Луганській – 201 тис. т. Найбільші показники валового збору овочевих має Херсонська область (1231 тис. т), найменші – Чернігівська та Івано-Франківська (по 193 тис. т), плодкових та ягідних відповідно – Чернівецька (265 тис. т) і Сумська (17 тис. т), винограду відповідно – Одеська (169 тис. т) і Житомирська (0,1 тис. т).

Запропоновані тематичні карти, на наш погляд, виглядають досить інформативно та наочно, на їх основі можна краще оцінювати ситуацію по вирощуванню кожної культури зокрема у різних регіонах і приймати подальші виважені рішення.

1. Сільське господарство. URL: <https://buklib.net/books/31954/> (дата звернення: 06.03.2023).
2. Новаковська І. О. Моніторинг сільськогосподарського землекористування. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 4. С. 63–69.
3. Третяк А. М., Третяк В. М., Ковалишин О. Ф. Економічна оцінка земель: наукові та законодавчо-нормативні проблеми розвитку. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2022. № 1. С. 79–88.
4. Остапчук С. М. Картографія: відкрий свою «terra incognita». Рівне : Волинські обереги, 2019. 360 с.
5. Вернер І. Є. Статистичний щорічник України 2021 р. Державна служба статистики України, 2022. 438 с.